

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 17 września 2012 r.

Poz. 3157

ROZPORZĄDZENIE NR 5/2012 DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU

z dnia 13 września 2012 r.

w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych¹⁾

Na podstawie art. 47 ust. 7 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Wprowadza się program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych, określonych w drodze rozporządzenia nr 4/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 17 lipca 2012 r., poz. 2543, Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 16 lipca 2012 r., poz. 3193), zwany dalej „Programem”.

2. Program stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Program będzie realizowany przez 4 lata począwszy od dnia jego wejścia w życie.

§ 2. Traci moc rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 2008 r. Nr 115, poz. 1373 i 1374, Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2008 r. Nr 35, poz. 733, Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2008 r. Nr 66, poz. 1299 i 1300).

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki
Wodnej we Wrocławiu:
Witold Sumiński

---

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie dokonuje w zakresie swej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 68).

Załącznik do rozporządzenia nr 5/2012
Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki
Wodnej we Wrocławiu z dnia 13 września 2012 r.

**PROGRAM DZIAŁAŃ
MAJĄCYCH NA CELU OGRANICZENIE ODPLYWU AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH DLA
OBSZARÓW SZCZEGÓLNI NARAŻONYCH, OKREŚLONYCH W DRODZE
ROZPORZĄDZENIA NR 4/2012 DYREKTORA REGIONALNEGO ZARZĄDU GOSPODARKI
WODNEJ WE WROCŁAWIU**

z dnia 5 lipca 2012 r.

w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć

**DZIAŁ I
INFORMACJE PODSTAWOWE**

**Rozdział 1
Postanowienia Ogólne**

§ 1. Celem Programu jest:

- 1) zapobieganie pogorszeniu stanu wód;
- 2) poprawa stanu wód, w których pogorszenie już nastąpiło – ich jakość spadła poniżej określonych prawem norm.

§ 2. Użyte na potrzeby Programu określenia oznaczają:

- 1) ciek naturalne – rzeki, strugi, strumienie i potoki oraz inne wody płynące w sposób ciągły lub okresowy, naturalnymi lub uregulowanymi korytami;
- 2) duże jednostki przeliczeniowe inwentarza (DJP) – umowna jednostka przeliczeniowa zwierząt hodowlanych odpowiadająca zwierzęciu o masie 500 kg (np. jedna krowa o masie 500 kg) lub zwierzętom o łącznej masie 500 kg; współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na DJP zawiera załącznik nr 1 do Programu;
- 3) nawożenie – zgodne z potrzebami roślin stosowanie nawozów mineralnych, naturalnych, organicznych lub ich mieszanek oraz środków do użyźniania gleby w celu dostarczania roślinom składników pokarmowych lub zwiększania żyzności gleb;
- 4) gnojowica (płynny nawóz naturalny) – mieszanina kału i moczu zwierząt z domieszką wody;
- 5) gnojówka (płynny nawóz naturalny) – odciek z obornika (przefermentowany mocz zwierząt);
- 6) gleba – biologicznie czynna powierzchniowa warstwa litosfery, powstała ze skały macierzystej pod wpływem czynników glebotwórczych, podlegająca stałym przemianom;
- 7) komunalne osady ściekowe – pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych i innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych;
- 8) miejsce przechowywania nawozów naturalnych – zbiornik na płynne nawozy naturalne (gnojówkę lub gnojowicę), płyta obornikowa lub inne miejsce przechowywania obornika specjalnie przygotowane w tym celu z materiałów szczelnych i nieprzepuszczalnych zabezpieczających przed przedostawaniem się odcieków do wód lub do gruntu;
- 9) nawozy – produkty przeznaczone do dostarczania roślinom składników pokarmowych lub zwiększania żyzności gleb albo zwiększania żyzności stawów rybnych, którymi są nawozy mineralne, nawozy naturalne, nawozy organiczne i nawozy organiczno-mineralne;
- 10) nawozy mineralne – nawozy nieorganiczne, produkowane w drodze przemian chemicznych, fizycznych lub przerobu surowców mineralnych;

- 11) nawóz naturalny – obornik, gnojówka i gnojowica przeznaczone do rolniczego wykorzystania w tym również w formie przetworzonej, w tym pozostałości z biogazowi;
- 12) nawóz organiczny – nawozy wyprodukowane z substancji organicznej lub z mieszanin substancji organicznych, w tym komposty, a także komposty wyprodukowane z wykorzystaniem dżdżownic;
- 13) nawozy organiczno-mineralne – mieszaniny nawozów mineralnych i organicznych;
- 14) obornik (stały nawóz naturalny) – mieszanina kału i moczu zwierząt oraz ściółki;
- 15) pasze objętościowe soczyste – pasze zawierające w swoim składzie znaczną ilość wody, w tym zielonki, kiszonki;
- 16) równoważnik nawozowy – stosunek dawki składnika w nawozach mineralnych odpowiadający 100 kg tego składnika wniesionego w nawozach naturalnych;
- 17) system utrzymania zwierząt – sposób urządzenia budynku inwentarskiego decydujący o rodzaju nawozów naturalnych powstających w gospodarstwie (bezściółkowy lub ściółkowy); przy systemie bezściółkowym powstaje gnojowica, pomiot w przypadku klatkowego chowu drobiu nieśnego, przy systemie ściółkowym - obornik i gnojówka (płytką ściółką) lub tylko obornik (głęboka ściółka);
- 18) środki do użyźniania gleby – środki do nawożenia i użyźniania gleby (polepszacze glebowe, osady ściekowe i ścieki, środki wspomagające uprawę roślin i in.);
- 19) ujęcie wody – miejsce czerpania wody podziemnej lub powierzchniowej ze źródła wody wraz z urządzeniami i budowlami służącymi do jej poboru;
- 20) użytki rolne – grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami i grunty pod rowami;
- 21) źródło wody – zasób wód powierzchniowych płynących lub stojących albo nagromadzenie wód podziemnych w określonym środowisku geologicznym, z którego czerpie się wodę.

§ 3.1. Program obowiązuje na obszarach szczególnie narażonych wyznaczonych w drodze rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 17 lipca 2012 r. poz. 2543 oraz Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 16 lipca 2012 r. poz. 3193), zwanych dalej „OSN”.

2. Wykaz obrębów ewidencyjnych objętych zakresem obowiązywania Programu określa załącznik nr 2 do Programu.

3. Program określa rodzaje, terminy i okresy obowiązywania środków zaradczych na OSN.

§ 4. W okresie realizacji Programu, podejmowane działania są ukierunkowane na eliminowanie błędów w praktyce rolniczej, przez wdrożenie obowiązkowych środków zaradczych do stosowania przez prowadzących działalność rolniczą na OSN.

§ 5. W celu realizacji działań Programu niezbędne jest stałe edukowanie prowadzących działalność rolniczą na OSN w zakresie dobrych praktyk rolniczych oraz rozwiązywanie problemów ochrony środowiska istniejących na obszarze ich gospodarowania, przez szkolenia i doradztwo.

§ 6. Wywiązywanie się prowadzących działalność rolniczą na OSN z obowiązków nałożonych przez Program podlega kontroli, niewywiązywanie się – sankcjom, określonym w obowiązujących przepisach.

§ 7. W okresie realizacji Programu prowadzony jest monitoring stanu środowiska, którego celem jest oszacowanie efektów zastosowanych środków zaradczych oraz umożliwienie podjęcia właściwych decyzji co do dalszych działań na terenie wyznaczonego OSN.

§ 8. Po zakończeniu okresu obowiązywania Programu sporządza się sprawozdanie z jego wdrażania.

Rozdział 2

Naruszone standardy jakości środowiska

§ 9. W wodach wrażliwych na OSN, wymienionych w rozporządzeniu Nr 4/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z 17 lipca 2012 r. poz. 2543 oraz Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 16 lipca 2012 r. poz. 3193) stwierdzono następujące naruszenia standardów:

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Rzeka/wody podziemne	Punkt pomiarowo kontrolny	Rok badań	NO ₃ max [mg NO ₃ /l]	NO ₃ śr. [mg NO ₃ /l]	N-NO ₃ śr [mg NNO ₃ /l]	Nog śr. [mg N/l]	Pog śr. [mg P/l]
obszar w zlewni rzeki Orla	Orla	km 52,6 - Baszków	2007	107	<u>38,79</u>	<u>8,82</u>	<u>10,98</u>	<u>1,04</u>
			2008	134,53	<u>31,5</u>	<u>7,16</u>	<u>9,37</u>	<u>1,28</u>
			2009	135,42	<u>45,37</u>	<u>10,16</u>	<u>12,5</u>	<u>0,97</u>
			2010	81,11	<u>46,34</u>	<u>10,48</u>	<u>13</u>	<u>0,46</u>
		km 39,3 - Dubin	2007	174,71	<u>48,57</u>	<u>11,04</u>	<u>14,34</u>	<u>0,59</u>
			2008	98,16	<u>29,1</u>	<u>6,61</u>	<u>9,66</u>	<u>0,75</u>
			2009	115,75	<u>36,24</u>	<u>8,24</u>	<u>9,95</u>	<u>0,55</u>
			2010	69,77	<u>43,36</u>	<u>10,4</u>	<u>9,66</u>	<u>0,36</u>
		km 22,1 - Wydawy	2007	236,68	<u>44,77</u>	<u>9,99</u>	<u>12,33</u>	<u>0,38</u>
			2008	94,71	<u>26,07</u>	<u>5,92</u>	<u>8,28</u>	<u>0,45</u>
			2009	125,41	<u>34,75</u>	<u>7,91</u>	<u>10,61</u>	<u>0,29</u>
			2010	96,55	<u>37,65</u>	<u>8,51</u>	<u>10,02</u>	<u>0,25</u>
		km 15,3 - most w Korzeńsku	2007	89,5	<u>35,23</u>	<u>7,95</u>	<u>10,49</u>	<u>0,41</u>
			2008	80,6	<u>29,59</u>	<u>6,68</u>	<u>8,77</u>	<u>0,45</u>
			2009	83,7	<u>33,14</u>	<u>7,48</u>	<u>10,02</u>	<u>0,39</u>
			2010	77,9	<u>32,28</u>	<u>7,29</u>	<u>11,04</u>	<u>0,49</u>
	2011		53,1	<u>11,42</u>	<u>2,58</u>	<u>5,41</u>	<u>0,39</u>	
	Żydowski Potok	km 1,2 - Baszków	2007	98,17	<u>33,86</u>	<u>7,69</u>	<u>14,06</u>	<u>0,82</u>
			2008	91,64	<u>27,66</u>	<u>6,29</u>	<u>13,96</u>	<u>1,45</u>
			2009	103,61	<u>40,32</u>	<u>9,16</u>	<u>15,79</u>	<u>0,69</u>
			2010	62,55	<u>34,92</u>	<u>7,89</u>	<u>13,19</u>	<u>0,49</u>
	Borownica	km 0,6 - Jutrosin	2007	40,82	<u>12,88</u>	<u>2,93</u>	<u>4,7</u>	<u>0,13</u>
			2008	33	<u>8,89</u>	<u>2,02</u>	<u>3,74</u>	<u>0,17</u>
			2009	48,37	<u>10,99</u>	<u>2,5</u>	<u>4,18</u>	<u>0,17</u>
			2010	28,4	<u>14,56</u>	<u>3,29</u>	<u>6,3</u>	<u>0,15</u>
	Radęca	km 0,6 - Jutrosin	2007	126,51	<u>47,79</u>	<u>10,86</u>	<u>17,03</u>	<u>1,22</u>
			2008	123,68	<u>33,09</u>	<u>8,39</u>	<u>18,53</u>	<u>2,59</u>
			2009	134,83	<u>41,51</u>	<u>9,42</u>	<u>17,55</u>	<u>1,7</u>
			2010	94,27	<u>52,72</u>	<u>11,91</u>	<u>14,66</u>	<u>0,44</u>
	Dąbrocznia	km 7 - Sikorzyn	2007	135,1	<u>36,87</u>	<u>8,38</u>	<u>17,2</u>	<u>1,36</u>
			2008	127,51	<u>30,42</u>	<u>6,91</u>	<u>16,42</u>	<u>1,88</u>
			2009	160,74	<u>43,44</u>	<u>9,87</u>	<u>17,29</u>	<u>1,23</u>
2010			110,31	<u>54,81</u>	<u>12,4</u>	<u>16,74</u>	<u>0,56</u>	
Wilczyna	km 0,6 - Wydawy	2007	85,36	<u>11,27</u>	<u>2,55</u>	<u>4,74</u>	<u>0,13</u>	
		2008	82,71	<u>9,82</u>	<u>2,23</u>	<u>3,73</u>	<u>0,08</u>	
		2009	80,42	<u>12,36</u>	<u>2,98</u>	<u>4,48</u>	<u>0,13</u>	
		2010	11,03	<u>5,25</u>	<u>1,19</u>	<u>2,57</u>	<u>0,15</u>	
obszar w zlewni rzeki Rów	Rów Polski	km 50 - Karzec	2007	83,94	<u>19,48</u>	<u>4,47</u>	<u>9,52</u>	<u>1,01</u>
			2008	119,34	<u>23,24</u>	<u>5,22</u>	<u>8,86</u>	<u>0,86</u>
			2009	59,62	<u>12,15</u>	<u>2,76</u>	<u>7,96</u>	<u>0,91</u>

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Rzeka/wody podziemne	Punkt pomiarowo kontrolny	Rok badań	NO ₃ max [mg NO ₃ /l]	NO ₃ śr. [mg NO ₃ /l]	N-NO ₃ śr [mg NNO ₃ /l]	Nog śr. [mg N/l]	Pog śr. [mg P/l]
Polski		km 27,3 - Tarnowałaka	2010	74,19	<u>21,56</u>	<u>4,87</u>	<u>8,75</u>	<u>0,67</u>
			2007	272	<u>44,2</u>	<u>10,08</u>	<u>13,95</u>	<u>0,89</u>
			2008	194,77	<u>37,29</u>	<u>8,41</u>	<u>13,67</u>	<u>1,26</u>
			2009	46,33	<u>13,75</u>	<u>3,31</u>	<u>7,06</u>	<u>0,96</u>
			2010	71,23	<u>28,74</u>	<u>6,49</u>	<u>9,53</u>	<u>0,3</u>
	wody podziemne na ujęciu Bukownica	Bukownica	2007	75,24	71,86			
			2008	115,52	84,45			
			2009	89,36	76,99			
			2010	98,47	85,51			
			2011	105,15	52,65			
obszar w zlewni rzek Czarna Woda i Kuroch	Czarna Woda	km 5,2 - Kołęda ujście do Baryczy	2004	86,4	<u>23,13</u>	<u>5,22</u>	<u>6,98</u>	0,23
			2005	47,4	<u>19,13</u>	<u>4,32</u>	<u>5,57</u>	0,18
			2006	52	<u>21,51</u>	<u>4,86</u>	<u>6,48</u>	0,21
		km 3 - Wrocławice	2007	77,9	<u>25,81</u>	<u>5,83</u>	<u>6,77</u>	0,14
			2008	74,8	<u>28,49</u>	<u>6,43</u>	<u>7,46</u>	0,16
			2011	45,19		<u>3,17</u>	4,24	0,2
	Kuroch	km 8,5 - Kaczory	2004	<u>141,3</u>	<u>35,72</u>	<u>8,07</u>	<u>9,26</u>	0,17
			2005	<u>65,12</u>	<u>22,72</u>	<u>5,13</u>	<u>6,35</u>	0,18
			2006	75,7	<u>27,33</u>	<u>6,17</u>	<u>8,1</u>	<u>0,34</u>
		km 0,5 - Uciechów	2004	<u>85,9</u>	<u>22,56</u>	<u>5,1</u>	<u>8,61</u>	<u>1,16</u>
			2005	<u>52,27</u>	<u>18,9</u>	<u>4,27</u>	<u>7,09</u>	<u>0,52</u>
			2006	<u>58,6</u>	<u>17,88</u>	<u>4,04</u>	<u>8,03</u>	<u>0,89</u>
			2007	71,7	<u>23,45</u>	<u>5,3</u>	<u>8,58</u>	<u>0,46</u>
			2008	57,58	<u>16,21</u>	<u>3,67</u>	<u>7,31</u>	<u>0,64</u>
2009	64,72	<u>21,3</u>	<u>4,82</u>	<u>7,69</u>	<u>0,53</u>			
obszar w zlewni rzeki Świerzna	Świerzna	km 7,2 - most Oleśnica_Ligota Wielka	2007	39,6	<u>12,77</u>	<u>2,88</u>	3,69	0,17
			2008	32,99	<u>10,79</u>	<u>2,44</u>	3,38	0,19
			2011	23		1,74	<u>9,71</u>	<u>0,76</u>
obszar w zlewni rzeki Żurawka	Żurawka	km 3,2 - ujście do Ślęzy	2007	62	<u>23,11</u>	<u>5,21</u>	<u>7,4</u>	<u>0,81</u>
			2008	60,23	<u>25,14</u>	<u>5,68</u>	<u>8,58</u>	<u>0,62</u>
			2011	31,94		<u>3,34</u>	<u>5,08</u>	<u>0,48</u>
obszar w zlewni rzek Cicha Woda i Wierzbiak	Cicha Woda	km 4 - most Rogów_Malczyce	2007	41	<u>24,25</u>	<u>5,51</u>	<u>6,41</u>	0,23
			2008	53	<u>21,78</u>	<u>4,92</u>	<u>6,06</u>	0,22
			2011	48,73		<u>6,3</u>	<u>7,1</u>	0,14
	Wierzbiak	km 3,3 - poniżej ujścia Kopaniny	2007	25	<u>19,25</u>	<u>4,38</u>	<u>6,28</u>	<u>0,43</u>
			2008	32	<u>22,75</u>	<u>5,16</u>	<u>7,64</u>	<u>0,46</u>
			2011	32,34		<u>6,33</u>	<u>7,67</u>	<u>0,43</u>
	km 17 - poniżej miasta Lubień	2007	22	<u>17,38</u>	<u>3,93</u>	<u>5,75</u>	<u>0,39</u>	

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Rzeka/wody podziemne	Punkt pomiarowo kontrolny	Rok badań	NO ₃ max [mg NO ₃ /l]	NO ₃ śr. [mg NO ₃ /l]	N-NO ₃ śr [mg NNO ₃ /l]	Nog śr. [mg N/l]	Pog śr. [mg P/l]
		km 37,7 - powyżej zbiornika Mściwojów	2007	43	<u>31,38</u>	<u>7,04</u>	<u>8,08</u>	0,18

- podkreślone wyniki oznaczają przekroczenie granicznych wartości wskaźników eutrofizacji.

Rozdział 3 Przewidywane efekty wdrożenia Programu

§ 10.1. Przewiduje się, że w efekcie wdrożenia Programu nastąpi istotna poprawa w zakresie praktyk rolniczych stosowanych przez prowadzących działalność rolniczą na OSN.

2. Szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla prowadzących działalność rolniczą na OSN ułatwią im zdobycie umiejętności identyfikowania, przewidywania i rozwiązywania problemów, w szczególności z zakresu ochrony środowiska, występujących na obszarach ich gospodarowania.

3. Stosowanie przyjaznych dla środowiska praktyk oraz wzrost świadomości prowadzących działalność rolniczą na OSN niewątpliwie przyczyni się do ograniczania negatywnego wpływu na wody.

DZIAŁ II OBOWIĄZKI OSÓB PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ NA OSN W ZAKRESIE POPRAWY PRAKTYKI ROLNICZEJ

Rozdział 1 Okresy nawożenia

§ 11. Ogólne zasady stosowania nawozów określone zostały w § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. Nr 80, poz. 479 z późn. zm.).

§ 12. Na OSN stosuje się ponadto następujące zasady nawożenia:

- 1) nawożenie stosuje się w okresach i w warunkach, gdy nie ma zagrożenia, że zawarte w nich składniki mineralne, szczególnie związki azotu, będą wymywane do wód gruntowych lub zmywane do wód powierzchniowych w stopniu powodującym zagrożenie dla wód, a w konsekwencji ich zanieczyszczenie;
- 2) nawozy naturalne i organiczne na gruntach ornych stosuje się w okresie od dnia 1 marca do dnia 15 listopada;
- 3) nawozy płynne naturalne na łąkach trwałych i pastwiskach trwałych stosuje się od dnia 1 marca do dnia 15 sierpnia;
- 4) nawozy stałe naturalne stosuje się:
  - na łąkach trwałych od dnia 1 marca do dnia 30 listopada;
  - na pastwiskach trwałych od dnia 1 marca do dnia 15 kwietnia i od dnia 15 października do dnia 30 listopada;
- 5) nawożenia nie stosuje się przez cały rok na glebach nieuprawianych, w tym na ugorach.

§ 13. Przy użytkowaniu zmiennym (kośno-pastwiskowym) i przy wypasie kwaterowym stosuje się obniżoną dawkę azotu w ilości do 85 kg N/ha/rok z nawozów płynnych naturalnych, bezpośrednio po pokosie/wypasie, ale nie później niż do dnia 15 sierpnia.

§ 14. 1. Nawozy azotowe mineralne stosuje się:

- 1) na gruntach ornych i w uprawach wieloletnich od dnia 1 marca do dnia 15 listopada;
- 2) na łąkach trwałych i pastwiskach trwałych od dnia 1 marca do dnia 15 sierpnia.

2. Termin 15 listopada, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 nie dotyczy producentów buraków, kukurydzy, którzy zawarli umowę kontraktacyjną na dostawę buraków, kukurydzy po dniu 15 listopada. Dla nich jesienny termin graniczny stosowania nawozów azotowych mineralnych oblicza się dodając 14 dni do terminu dostawy produktów rolnych objętych umową kontraktacyjną jednak nie później niż po zakończeniu okresu wegetacyjnego w danym regionie.

Rozdział 2

Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami

§ 15. Ogólne zasady przechowywania nawozów naturalnych regulują przepisy:

- 1) art. 25 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.);
- 2) § 6, § 28, § 29, § 35 i § 48 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 132, poz. 877 z późn. zm.).

§ 16. Płynne nawozy naturalne należy przechowywać w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód.

§ 17. Należy zapewnić pojemność zbiorników do przechowywania gnojówki i gnojowicy, przez okres, w którym rolnicze ich wykorzystanie nie jest możliwe, odpowiadającą co najmniej 6 miesięcznej produkcji tych nawozów.

§ 18. Obornik należy przechowywać w sposób zabezpieczający przed przenikaniem odcieków do wód lub do gruntu, lub w przypadku utrzymywania zwierząt na głębokiej ściółce, w budynku inwentarskim o nieprzepuszczalnym podłożu, za wyjątkiem sytuacji, o której mowa w § 22.

§ 19. Należy zapewnić możliwość gromadzenia i przechowywania obornika przez okres, kiedy nie jest on rolniczo wykorzystywany, jednak nie krócej niż przez 6 miesięcy.

§ 20. Jeżeli prowadzący działalność rolniczą na OSN posiada nadmierną ilość nawozów naturalnych w stosunku do rzeczywistej pojemności ich przechowywania, musi on udokumentować, że nawozy usuwa w sposób nieszkodliwy dla środowiska.

§ 21. Nawozy naturalne przechowuje się w odległości większej niż 20 m od studni, od linii brzegu cieków i zbiorników wodnych, jeżeli obowiązujące przepisy nie stanowią inaczej.

§ 22. W okresie od dnia 1 marca do 31 października, jednak nie dłużej niż przez 12 tygodni, dopuszcza się złożenie obornika na przyzmię bezpośrednio na gruncie, przy zachowaniu następujących wymagań:

- 1) przyzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim terenie, o dopuszczalnym spadku do 3%, na terenie niepiaszczystym i niepodmokłym, w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych;
- 2) w przypadku potrzeby ponownego złożenia obornika na przyzmię w kolejnym sezonie wegetacyjnym, przyzmy muszą być lokalizowane w innym miejscu;
- 3) lokalizację przyzmy oraz datę złożenia obornika w danym roku na danej działce prowadzący działalność rolniczą na OSN zaznacza na mapie lub szkicu działki, które przechowuje przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

§ 23. Sposób obliczania minimalnej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych podano w załączniku nr 3 do Programu.

§ 24. Prowadzący działalność rolniczą na OSN jest zobowiązany do dostosowania powierzchni lub pojemności posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych do wymogów, o których mowa w § 17 i § 19 w terminie do końca okresu obowiązywania Programu.

§ 25. Pasze soczyste przechowuje się na zabezpieczonym gruncie w taki sposób, aby wycieki nie przedostawały się do gruntu i wód, w szczególności w silosach, na płytach lub na podkładzie z folii i sieczki oraz pod przykryciem foliowym.

§ 26. Kiszonki składa się w odległości większej niż 20 m od linii brzegu wód powierzchniowych oraz źródeł i ujęć wody.

Rozdział 3

Zasady nawożenia pól na terenie o dużym nachyleniu

§ 27. Ogólne zasady stosowania nawozów, rolniczego wykorzystania komunalnych osadów ściekowych oraz ścieków na terenie o dużym nachyleniu określają przepisy:

- 1) art. 44 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
- 2) art. 20 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- 3) art. 43 ust. 6 pkt 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.);
- 4) załącznik nr 8 część A pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2006 r. Nr 137, poz. 984 z późn. zm.).

§ 28. W przypadku działek o nachyleniu powyżej 10% zabiegi uprawowe należy wykonywać w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, o ile pozwala na to usytuowanie i powierzchnia działki.

§ 29. Orkę należy wykonywać odkładając skiby w górę stoku.

Rozdział 4

Ograniczenia nawożenia na glebach podmokłych, zalanych, zamarzniętych lub pokrytych śniegiem

§ 30. Ogólne zasady nawożenia określone zostały w przepisach:

- 1) art. 44 ust. 4 pkt. 1 i 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne;
- 2) art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;
- 3) art. 43 ust. 6 pkt. 4, 5, 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 4) § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

§ 31.1. Nawozy stosuje się oraz rolniczo wykorzystuje ścieki na glebach nie zamarzniętych powierzchniowo.

2. Zapis, o którym mowa w ust. 1 nie dotyczy pierwszej wiosennej dawki nawozów azotowych na uprawach roślin ozimych na glebach zamarzniętych powierzchniowo (nocne przymrozki i odwilże w dzień) jeżeli uzasadniają to względy agrotechniczne.

Rozdział 5

Nawożenie w pobliżu cieków

§ 32. Ogólne zasady stosowania nawozów i komunalnych osadów ściekowych określone zostały w przepisach:

- 1) art. 43 ust. 6 pkt 2, 3 i 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 2) § 3 ust. 4, 4a, 4b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.

§ 33. Rozsiewacze nawozów i opryskiwacze myje się oraz wodę z ich mycia rozlewa w odległości większej niż 20 m od brzegu zbiorników oraz cieków wodnych.

§ 34. Wodopoje lokalizuje się poza zbiornikami i ciekami wodnymi.

Rozdział 6

Dawki i sposoby nawożenia

§ 35. Ogólne warunki nawożenia określone są przepisami:

- 1) art. 3 ust. 3 i 4, art. 17 ust. 3, art. 18 ust. 1, 2 i 6, art. 20 ust. 1 pkt 2b ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu;

- 2) § 2 ust. 1 i 3, § 3 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania;
- 3) art. 43 ust. 2, 3, 4 i 4a oraz ust. 6 pkt 1, 8, 9, 11-14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- 4) § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 137, poz. 924);
- 5) § 12, § 14 i § 15 pkt 1 i załącznik nr 8 część A 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

§ 36. W związku z tym, że ilość zastosowanych w ciągu roku nawozów naturalnych w każdym gospodarstwie nie może przekroczyć dawki 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, do obliczenia zawartości azotu w nawozach wyprodukowanych w gospodarstwie przez poszczególne rodzaje zwierząt, w zależności od systemu ich utrzymania, stosuje się przepisy załącznika nr 4 do Programu.

§ 37. Do opracowania planu nawożenia zobowiązani są wszyscy prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym).

§ 38. Bilans azotu wykonywany na potrzeby opracowania planu nawożenia sporządza się metodą „na powierzchni pola”.

§ 39.1. Po sporządzeniu bilansu składników, należy opracować plan nawożenia, w którym dokonuje się prawidłowego rozdziału składników nawozowych pod poszczególne rośliny płodozmianu, przy uwzględnieniu ich zapotrzebowania na azot oraz zasobność gleb w azot.

2. Plan nawożenia należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

§ 40. W gospodarstwach, o których mowa w § 37 nie można stosować wyższych dawek nawożenia, niż dawki wynikające z planu nawożenia, nawet jeżeli dawki określone w załączniku nr 5 do Programu są wyższe.

§ 41. Prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni do 100 ha użytków rolnych na OSN (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym) stosują dawki nieprzekraczające maksymalnych dawek nawożenia azotem dla upraw w plonie głównym, o których mowa w załączniku nr 5 do Programu.

§ 42. Ilość dostępnego dla roślin azotu zawartego w nawozach naturalnych ustala się według zawartości w nich tzw. azotu działającego, który wylicza się w oparciu o równoważnik nawozowy określony w załączniku nr 6 do Programu.

§ 43. Jeśli w gospodarstwie powstają nawozy naturalne (obornik, gnojówka lub gnojowica) w ilości przekraczającej możliwości ich zastosowania na użytkach rolnych danego gospodarstwa (stanowiących własność prowadzącego działalność rolniczą na OSN, dzierżawionych przez niego lub będących w jego użytkowaniu lub w użytkowaniu wieczystym) tak, aby nie przekroczyć dopuszczalnej rocznej dawki 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, należy znaleźć odbiorcę tych nadwyżek.

§ 44.1. Prowadzący działalność rolniczą na OSN zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji wszystkich zabiegów agrotechnicznych a w szczególności związanych z nawożeniem (termin, rodzaj, zastosowana dawka pod daną uprawę).

2. Dokumentację należy przechowywać przez okres obowiązywania Programu i rok po jego zakończeniu.

DZIAŁ III

EDUKACJA PROWADZĄCYCH DZIAŁAŃ ROLNICZĄ NA OSN W ZAKRESIE DOBREJ PRAKTYKI ROLNICZEJ ORAZ PROWADZENIE DLA NICH SPECJALISTYCZNEGO DORADZTWA

§ 45. Zadania w zakresie edukacji rolników prowadzone są na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. Nr 251, poz. 2507 z późn. zm.), zgodnie z którymi Ośrodki Doradztwa Rolniczego uczestniczą w realizacji zadań wynikających z Programów

w zakresie upowszechniania wśród rolników wymogów obowiązujących na OSN, a także współpracują z regionalnymi zarządami gospodarki wodnej przy realizacji zadań wynikających z Programów z zakresu doradztwa rolniczego.

§ 46. Ośrodki Doradztwa Rolniczego w okresie trwania Programu zapewniają obsługę merytoryczną szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą na OSN, organizowanych we współpracy z właściwym wójtem gminy albo burmistrzem albo prezydentem miasta.

§ 47. W zależności od potrzeb i możliwości, szkolenia mogą być w całości poświęcone dyrektywie Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) (Dz. Urz. WE L 375 z 31.12.1991, str. 1 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 68), zwanej dalej „dyrektywą 91/676/EWG”, lub wymogom Programu i Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej lub też stanowić element szkolenia w postaci jednego z bloków tematycznych.

§ 48. Dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej przekaze właściwemu wójtowi gminy albo burmistrzowi albo prezydentowi miasta w terminie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia Programu, materiały informacyjne o objęciu gminy zasięgiem OSN oraz postanowieniach Programu działań w celu ich rozpowszechnienia w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terytorium.

DZIAŁ IV KONTROLA ROLNICZYCH ŹRÓDEŁ ZANIECZYSZCZENIA I REALIZACJI PRZEZ PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ ROLNICZĄ NA OSN OBOWIĄZKÓW OKREŚLONYCH W PROGRAMIE

§ 49. Kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia i wypełniania obowiązków przez prowadzących działalność rolniczą na OSN realizowana jest przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 z późn. zm.) w związku z art. 32 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu.

DZIAŁ V SPOSÓB MONITOROWANIA ORAZ DOKUMENTOWANIA REALIZACJI PROGRAMU I JEGO EFEKTÓW

§ 50. W celu zgromadzenia danych na potrzeby opracowania raportu prowadzi się następującą sprawozdawczość:

- 1) sprawozdania dotyczące monitoringu wód;
- 2) sprawozdania dotyczące monitoringu gleb i płytkich wód gruntowych;
- 3) sprawozdania dotyczące doradztwa i szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą na OSN.

§ 51. Dla potrzeb sporządzenia raportu czteroletniego wykorzystuje się dane statystyczne, które stanowią materiał do rozpoznania i oszacowania wielkości i rodzaju produkcji rolnej oraz ustalenia zakresu wpływu działalności rolniczej na jakość wód.

§ 52. Sporządza się opis warunków środowiskowych, obejmujących w szczególności klimat, warunki hydrogeologiczne, ukształtowanie terenu i inne uwarunkowania charakteryzujące obszar kraju.

§ 53. Harmonogram planowanych działań określonych w Programie zawiera załącznik nr 7 do Programu.

**Załączniki do programu działań
mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie
narażonych, określonych rozporządzeniem Nr 4/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki
Wodnej we Wrocławiu
z dnia 5 lipca 2012 r.**

**Załącznik nr 1
Współczynniki przeliczeniowe sztuk rzeczywistych zwierząt na DJP**

Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP	Rodzaj zwierząt	Współczynnik przeliczania sztuk rzeczywistych na DJP
Konie ras dużych / Konie pozostałe		Owce	
Ogiery, klacze, wałachy	1,2	Owce powyżej 1 i 1/2 roku	0,1
Żrebaki powyżej 2 lat	1	Tryki powyżej 1 i 1/2 roku	0,12
Żrebaki od 1 roku do 2 lat	0,8	Jagnięta do 3 i 1/2 miesiąca	0,05
Żrebaki od 1/2 do 1 roku	0,5	Jarlaki tryczki	0,08
Żrebięta do 1/2 roku	0,3	Jarlaki maciory	0,1
Konie ras małych (m.in. hucul, konik polski)		Drób	
Ogiery, klacze, wałachy	0,6	Kury, kaczki	0,004
Żrebaki powyżej 2 lat	0,5	Kurki i kogutki do 18 tygodnia życia	0,0014
Żrebaki powyżej 1 roku	0,35	Gęsi	0,008
Żrebaki od 1/2 do 1 roku	0,2	Indyki	0,024
Żrebięta do 1/2 roku	0,12	Przepiórki	0,0003
Bydło		Perlice	0,003
Buhaje	1,4	Gołębie	0,002
Krowy	1	Inne	
Jałówki cielne	1	Jelenie	0,29
Jałówki powyżej 1 roku	0,8	Daniele	0,12
Jałówki od 1/2 do 1 roku	0,3	Lisy pospolite	0,017
Cielęta do 1/2 roku	0,15	Lisy polarne	0,027
Kozy		Jenoty	0,02
Kozy matki	0,15	Norki samice	0,0036
Koźlęta do 3,5 miesiąca	0,05	Norki samce	0,007
Koźlęta od 3,5 miesiąca do 1,5 roku	0,08	Nutrie	0,007
Pozostałe kozy	0,1	Psy	0,05
Trzoda chlewna		Króliki	0,007
Knury	0,4	Szynszyle	0,001
Maciory	0,35	Tchórze samice	0,002
Warchlaki od 2 do 4 m-cy	0,07	Tchórze samce	0,004
Prosięta do 2 m-cy	0,02	Strusie afrykańskie	0,2
Tuczniki	0,14	Strusie Emu i Nandu	0,1
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb			1

Załącznik nr 2

Wykaz obrębów ewidencyjnych objętych zakresem obowiązywania Programu

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego		
obszar w zlewni rzeki Orla	1165,61	Wielkopolskie	Pleszew	Dobrzyca	302003_2.0010	KOŹMINIEC		
					302003_2.0012	POLSKIE OŁĘDRY		
			Rawicz	Bojanowo	302201_4.0001	BOJANOWO		
					302201_5.0001	CZECHNÓW		
					302201_5.0002	GIERŁACHOWO		
					302201_5.0004	GOLINA WIELKA		
					302201_5.0005	GOLINKA		
					302201_5.0008	KAWCZE		
					302201_5.0009	PAKÓWKA		
					302201_5.0010	SOWINY		
					302201_5.0011	SUŁÓW MAŁY		
					302201_5.0013	TRZEBOSZ		
					302201_5.0014	WYDARTOWO		
					Rawicz	Jutrosin	302202_4.0001	JUTROSIN
							302202_5.0001	BARTOSZEWICE
							302202_5.0003	DOMARADZICE
			302202_5.0004	DUBIN				
			302202_5.0005	GRĄBKOWO				
			302202_5.0009	OSTOJE				
			302202_5.0010	PAWŁOWO				
			302202_5.0011	PLACZKOWO				
			302202_5.0012	ROGOŻEWO				
			302202_5.0013	NOWY SIELEC				
			Rawicz	Miejska Górka	Wszystkie obręby			
				Pakosław	Wszystkie obręby			
				Rawicz	Wszystkie obręby			
			Gostyń	Krobia	300403_5.0004	CIOŁKOWO		
					300403_5.0006	GOGOLEWO		
					300403_5.0011	NIEPART		
					300403_5.0014	PRZYBOROWO		
				Pępowo	Wszystkie obręby			
				Pogorzela	300406_4.0001	POGORZELA		
					300406_5.0002	BULAKÓW		
					300406_5.0004	GLUCHÓW		
					300406_5.0005	GUMIENICE		
					300406_5.0006	KACZAGÓRKA		
			300406_5.0007		KROMOLICE			
			Pogorzela	300406_5.0008	ŁUKASZEW			
				300406_5.0009	MAŁGÓW			

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego		
					300406_5.0011	OCHLA		
					300406_5.0012	WZIĄCHÓW-PARADÓW		
					Poniec	300407_5.0010	SARBINOWO	
						300407_5.0011	SZURKOWO	
				Krotoszyn	Kobylin	Wszystkie obręby		
						Kozmin Wielkopolski	301203_4.0001	KOŹMIN WIELKOPOLSKI
							301203_5.0003	BORZĘCICZKI
							301203_5.0004	CEGIELNIA
							301203_5.0005	CZARNY SAD
							301203_5.0006	DĘBIOGÓRA
							301203_5.0007	GALAŹKI
							301203_5.0009	GOŚCIEJEW
							301203_5.0010	KANIEW
							301203_5.0011	PSIE POLE
							301203_5.0012	LIPOWIEC
							301203_5.0013	LUDWINÓW
							301203_5.0014	MOKRONOS
							301203_5.0015	NOWA OBRA
							301203_5.0017	ORLA
							301203_5.0019	SERAFINÓW
							301203_5.0021	SKAŁÓW
							301203_5.0022	STANIEW
							301203_5.0023	SUŚNIA
							301203_5.0025	TATARY
				301203_5.0028	WROTKÓW			
				301203_5.0030	JÓZEFÓW			
				Krotoszyn	301204_4.0001	KROTOSZYN		
					301204_5.0002	BENICE		
					301204_5.0004	BOŹACIN		
					301204_5.0005	BRZOZA		
					301204_5.0009	DZIERŻANÓW		
					301204_5.0013	LUTOGNIEW		
					301204_5.0014	NOWY FOLWARK		
					301204_5.0016	OSUSZ		
					301204_5.0017	ROMANÓW		
					301204_5.0023	UNISŁAW		
					301204_5.0024	WIELOWIEŚ		
				301204_5.0025	WRÓŻEWY			
				Rozdrażew	301205_2.0001	BUDY		
					301205_2.0002	CHWAŁKI		
					301205_2.0004	DZIELICE		
					301205_2.0005	GRĘBÓW		
301205_2.0006	HENRYKÓW							
301205_2.0007	MACIEJEW							

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego		
					301205_2.0008	NOWA WIEŚ		
					301205_2.0009	ROZDRAŻEW		
					301205_2.0010	ROZDRAŻEWEK		
					301205_2.0011	TRZEMESZNO		
					301205_2.0012	WOLENICE		
					301205_2.0013	WYKI		
				Zduny	301206_5.0001	BASZKÓW		
					301206_5.0002	BESTWIN		
					301206_5.0004	KONARZEW		
					301206_5.0006	RUDA		
				Dolnośląskie	Trzebnica	Żmigród	022006_5.0006	DĘBNO
							022006_5.0016	KORZEŃSKO
							022006_5.0018	LASKOWA
022006_5.0024	PRZYWSIE							
obszar w zlewni rzeki Rów Polski	466,12	Wielkopolskie	Rawicz	Bojanowo	302201_5.0003	GIŻYN		
					302201_5.0006	GOŁASZYN		
					302201_5.0007	GOŚCIEJEWICE		
					302201_5.0012	TARCHALIN		
					302201_5.0015	ZABOROWICE		
			Gostyń	Krobia	300403_4.0001	KROBIA		
					300403_5.0001	BUKOWNICA		
					300403_5.0002	CHUMIĘTKI		
					300403_5.0003	CHWAŁKOWO		
					300403_5.0005	DOMACHOWO		
					300403_5.0007	GRABIANOWO		
					300403_5.0008	KARZEC		
					300403_5.0009	STARA KROBIA		
					300403_5.0010	KUCZYNA		
					300403_5.0012	POSADOWO		
					300403_5.0013	POTARZYCA		
					300403_5.0015	PUDLISZKI		
					300403_5.0016	ROGOWO		
					300403_5.0017	SULKOWICE		
					300403_5.0018	WYMYSŁOWO		
					300403_5.0019	ZIEMLIN		
					300403_5.0020	ŻYCHLEWO		
					Poniec	300407_4.0001	PONIEC	
			300407_5.0001	BĄCZYŁAS				
			300407_5.0002	CZARKOWO				
			300407_5.0003	DRZEWCE				
			300407_5.0004	DZIĘCZYNA				
			300407_5.0005	GRODZISKO				
300407_5.0006	JANISZEWO							
300407_5.0007	ŁĘKA MAŁA							
300407_5.0008	ŁĘKA WIELKA							

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego			
					300407_5.0009	ROKOSOWO			
					300407_5.0012	ŚMIŁOWO			
					300407_5.0013	WASZKOWO			
					300407_5.0014	WYDAWY			
					300407_5.0015	ŻYTOWIECKO			
			Leszno	Krzemieniewo	301301_2.0001	BIELAWY			
					301301_2.0003	BRYLEWO			
					301301_2.0004 ^{*)}	DROBNIN ^{*)}			
					301301_2.0005 ^{*)}	GARZYN ^{*)}			
					301301_2.0009	KOCIUGI			
					301301_2.0010 ^{*)}	KRZEMIENIEWO ^{*)}			
					301301_2.0011	LUBONIA			
					301301_2.0012	MIERZEJEWO			
					301301_2.0014	OPOROWO			
					301301_2.0015	OPORÓWKO			
			301301_2.0016	PAWŁOWICE					
			Rydzyzna	Wszystkie obręby					
			obszar w zlewni rzek Czarna Woda i Kuroch	232,84	Wielkopolskie	Krotoszyn	Krotoszyn	301204_5.0001	BASZYNY
								301204_5.0003	BIADKI
								301204_5.0006	CHWALISZEW
301204_5.0007	DURZYN								
301204_5.0008	DUSZNA GÓRKA								
301204_5.0010	GORZUPIA								
301204_5.0011	JASNE POLE								
301204_5.0012	KOBIERNO								
301204_5.0015	ORPISZEW								
301204_5.0018	ROSZKI								
301204_5.0019	RÓŻOPOLE								
301204_5.0020	SMOSZEW								
301204_5.0021	ŚWINKÓW								
301204_5.0022	TOMNICE								
Rozdrażew	301205_2.0003	DĄBROWA							
Ostrów Wielkopolski	Raszaków obszar wiejski	301706_5.0003				DROGOSŁAW			
		301706_5.0007				JANKÓW ZALEŚNY			
		301706_5.0014				NIEMOJEWIEC			
		301706_5.0020				SULISŁAW			
		301706_5.0022				WALENTYNÓW			
Ostrów Wielkopolski	301704_2.0005	DANISZYN							
	301704_2.0017	ŁĄKOCINY							
obszar w zlewni rzeki Świerzna	28,67	Dolnośląskie	Oleśnica	Oleśnica obszar wiejski	021406_2.0004	BYSTRE			
					021406_2.0012	LIGOTA WIELKA			
					021406_2.0015	NOWOSZYCE			
					021406_2.0024	ŚWIERZNA			
					021406_2.0025	WSZECHŚWIĘTE			

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego
obszar w zlewni rzeki Żurawka	173,65	Dolnośląskie	Wrocław	Żórawina	022309_2.0008	KRAJKÓW
					022309_2.0010	MILEJOWICE
					022309_2.0011	MNICHOWICE
					022309_2.0012	NOWOJOWICE
					022309_2.0013	NOWY ŚLESZÓW
					022309_2.0014	OKRZESZYCE
					022309_2.0016	POLAKOWICE
					022309_2.0018	RACŁAWICE MAŁE
					022309_2.0019	RYNAKOWICE
					022309_2.0020	RZEPLIN
					022309_2.0021	STARY ŚLESZÓW
					022309_2.0025	WĘGRY
					022309_2.0027	WILKOWICE
					022309_2.0028	WOJKOWICE
			022309_2.0030	ŻÓRAWINA		
			Oława	Domaniów	021502_2.0001	BRZEMIERZ
					021502_2.0002	CHWASTNICA
					021502_2.0003	DANIELOWICE
					021502_2.0004	DOMANIÓW
					021502_2.0005	GĘSICE
					021502_2.0006	GOSTKOWICE
					021502_2.0007	GOSZCZYNA
					021502_2.0008	GRODZISZOWICE
					021502_2.0010	KOŃCZYCE
					021502_2.0011	KUCHARY
					021502_2.0012	KURZĄTKOWICE
					021502_2.0014	PISKORZÓW
					021502_2.0015	PISKORZÓWEK
					021502_2.0016	PÓLWICA
					021502_2.0017	RADŁOWICE
					021502_2.0018	RADUSZKOWICE
					021502_2.0019	SKRZYPNIK
					021502_2.0020	SWOJKÓW
			021502_2.0023	WYSZKOWICE		
			Strzelin	Borów	021701_2.0004	BOREK STRZELIŃSKI
					021701_2.0009	JAKSIN
021701_2.0012	KOJĘCIN					
021701_2.0017	MICHAŁOWICE					
Strzelin	021704_5.0027	PŁAWNA				
	021704_5.0032	TRZEŚNIE				
Wiązów	021705_5.0007	JĘDRZYCHOWICE				
	021705_5.0018	OŚNO				
	021705_5.0020	WAWRZĘCICE				

Obszar szczególnie narażony (OSN)	Powierzchnia OSN (km ²)	Województwo	Powiat	Gmina	Nr obrębu geodezyjnego	Nazwa obrębu geodezyjnego			
obszar w zlewni rzek Cicha Woda i Wierzbak	242,57	Dolnośląskie	Środa Śląska	Malczyce	021802_2.0001	CHELM			
					021802_2.0003	DĘBICE			
					021802_2.0004	KWIETNO			
					021802_2.0006	MAZUROWICE			
					021802_2.0008	RUSKO			
					021802_2.0009	SZYMANÓW			
					021802_2.0010	WILCZKÓW			
			Legnica	Kunice	020904_2.0003	GRZYBIANY			
					020904_2.0005	KUNICE			
				Legnickie Pole	020905_2.0002	BISKUPICE			
					020905_2.0004	GNIEWOMIERZ			
					020905_2.0005	KŁĘBANOWICE			
					020905_2.0007	KOSKOWICE			
					020905_2.0008	KSIĘGINICE			
					020905_2.0009	LEGNICKIE POLE			
					020905_2.0011	MIKOŁAJOWICE			
					020905_2.0015	TACZALIN			
					Ruja	020908_2.0001	BRENNIK		
						020908_2.0002	DZIERŻKOWICE		
				020908_2.0003		JANOWICE			
				020908_2.0004		KOMORNIKI			
				020908_2.0007		POLANKA			
				Jawor	Wądroże Wielkie	020908_2.0011	TYNIEC LEGNICKI		
			020908_2.0013			WĄGRODNO			
									Wszystkie obręby

^{*)} opis przebiegu granicy: od przecięcia drogi krajowej nr 12 ze wschodnią granicą obrębu geodezyjnego Krzemieniewo granica biegnie na zachód drogą krajową nr 12 przez obręby: Krzemieniewo (dz. nr: 852 i 456), Drobin (dz. nr 114) i Garzyn (dz. nr: 106 i 210) do przecięcia z granicą obrębów geodezyjnych: Garzyn-Pawłowice.

Załącznik nr 3

Sposób obliczania minimalnej wielkości miejsc do przechowywania nawozów naturalnych

Tab. 1. Sposób obliczania pojemności płyty gnojowej lub pojemności zbiornika na gnojowicę albo gnojówkę dla gatunków innych niż drób

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika na 1 DJP (m ³)	Współczynnik odliczenia okresu pastwiskowego	Współczynnik odliczenia systemu i wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika (m ³)
1.	plyty gnojowe	2,70 ^{*)}	A	-	$X1 = 2,70 \times A \times nDJP$
2.	zbiorniki na gnojówkę	1,80 ^{*)}	B	F	$X2 = 1,8 \times B \times F \times nDJP$
3.	zbiorniki na gnojowicę	7,80 ^{*)}	C	F	$X3 = 7,8 \times C \times F \times nDJP$

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

^{*)} W przypadku chowu krów mlecznych podane w tabeli pojemności płyty/zbiornika dotyczą kategorii krów mlecznych 1. Dla pozostałych kategorii krów (2 i 3) podane wartości należy zwiększyć odpowiednio o 10 i 20%.

Tab. 2. Sposób obliczania pojemności płyty gnojowej i pojemności zbiornika na gnojówkę dla drobiu

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika na 1 DJP (m ³)	Współczynnik odliczenia okresu pastwiskowego	Współczynnik odliczenia systemu i wyposażenia	Pojemność płyty/zbiornika (m ³)
1.	plyty gnojowe	1,8	A	D, F	$X1 = 1,80 \times A \times D \times F \times nDJP$
2.	zbiorniki na gnojówkę	1,3	B	E	$X2 = 1,30 \times B \times E \times nDJP$

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

1. nDJP - liczba zwierząt w gospodarstwie wyrażoną w DJP.
2. X1-X3 – pojemność płyty gnojowej lub pojemność zbiornika na gnojówkę albo gnojowicę -stanowiąca iloczyn liczby zwierząt w gospodarstwie wyrażonej w DJP i okresu pastwiskowego i pojemności płyty gnojowej lub pojemności zbiornika na gnojówkę albo gnojowicę na 1 DJP.
3. A, B, C - współczynniki odliczenia okresu pastwiskowego - współczynnik ma zastosowanie jeśli utrzymywane w gospodarstwie zwierzęta i ptaki korzystają z wypasu na pastwisku. Dla zwierząt

utrzymywanych bez pastwiska wartość współczynników A, B, C przyjmuje wartość = 1. Dawka azotu z odchodów zwierząt na obszarach pastwisk nie może przekroczyć 170 kg N/rok.

A – dla płyt gnojowych

B – dla zbiorników na gnojówkę

C – dla zbiorników na gnojowicę

4. D, E, F – współczynniki odliczenia ze względu na zastosowane rozwiązania systemów utrzymania oraz wyposażenie techniczne.

D – system bezściołowy dla drobiu

E – podsuszanie pomiotu w chowie drobiu

F – zadaszenie lub przykrycie nieprzepuszczalną folią płyty obornikowej.

5. Niezbędną powierzchnię płyt obornikowych (m^2) w stosunku do jej pojemności (m^3) wylicza się dzieląc wartość X1 przez deklarowaną wysokość składowania, wynikającą z posiadanych przez rolnika środków technicznych.

Tab. 3. Wartości współczynników odliczenia

Lp.	Gatunek, typ użytkowości zwierząt	Współczynnik					
		A	B	C	D	E	F
1.	Bydło mleczne	0,7	0,8	0,7	-	-	0,8
2.	Bydło mięsne	0,5	0,8	0,7	-	-	0,8
3.	Konie	0,7	0,8	-	-	-	0,8
4.	Owce	0,5	0,8	-	-	-	0,8
5.	Świnie	0,7	0,8	0,7	-	-	0,8
6.	Drób	0,8	0,8	-	0,7	0,8	0,8

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

Załącznik nr 4

**Średnie roczne wielkości produkcji nawozów naturalnych i koncentracja zawartego w nich azotu
w zależności od gatunku zwierzęcia, jego wieku i wydajności oraz systemu utrzymania**

Rodzaj zwierząt	SYSTEM UTRZYMANIA								Wartość współczynnika odliczenia koncentracji azotu ^{1), 2)}
	Głęboka ściółka		Płytką ściółka				Bezściółkowo		
	Obornik		Obornik		Gnojówka		Gnojowica		
	Produkcja obornika (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Produkcja obornika (w tonach/rok)	Zawartość azotu (w kg/tonę obornika)	Produkcja gnojówki (w m ³ /rok)	Zawartość azotu (w kg/m ³ gnojówki)	Produkcja gnojowicy (w m ³ /rok) ¹⁾	Zawartość azotu (w kg/m ³)	
Bydło									
Buhaje	19,0	3,1	10,5	3,3	5,8	3,4	22,0	3,5	-
Krowy mleczne ^{1a)}	18,8	2,6	10,0	2,8	6,2	2,7	17,6	3,4	0,97
Krowy mleczne ^{2b)}	23,8	3,1	14,8	3,3	7,6	3,2	23,0	4,0	0,97
Krowy mleczne ^{3c)}	26,0	3,7	16,2	4,0	8,4	3,8	25,4	4,5	0,95
Jałówki cielne	18,4	3,0	8,5	3,2	5,4	3,1	16,4	3,4	-
Jałówki powyżej 1 roku życia	12,4	2,8	6,0	2,8	5,8	2,7	11,6	2,9	-
Jałówki od 1/2 do 1 roku życia	7,8	3,4	3,6	3,5	2,4	3,7	6,8	4,7	-
Cielęta do 1/2 roku życia	2,4	3,8	1,6	2,8	1,4	3,2	2,6	3,2	-
Bydło opasowe od 1/2 do 1 roku	12,0	2,6	5,0	3,1	3,8	3,4	10,0	4,5	-
Bydło opasowe powyżej 1 roku	15,0	3,0	7,0	2,7	6,9	2,9	14,2	3,2	-
Trzoda chlewna									
Knury	5,5	3,1	3,2	3,1	1,9	3,3	4,6	3,6	0,85
Lochy	5,0	3,9	3,7	4,0	1,8	4,2	4,6	4,3	0,79
Warchlaki od 2 do 4 miesięcy życia	1,5	2,9	1,0	1,5	0,5	0,8	1,4	3,0	0,79
Prosięta do 2 miesięcy życia	0,5	1,8	0,3	0,9	0,2	0,4	0,7	2,0	-
Tuczniaki	2,0	4,2	1,5	4,4	1,0	4,6	1,9	4,6	0,75
Konie duże									
Ogiery	8,5	5,0	5,0	1,7	2,0	1,9			-
Klaczki, wałachy	8,5	5,2	5,5	1,9	2,4	2,1			
Żrebacki powyżej 2 lat życia	6,5	4,2	5,5	1,5	1,7	1,8			
Żrebacki powyżej 1 roku życia	6,0	3,2	4,0	1,4	1,4	1,3			
Żrebacki od 1/2 do 1 roku życia	2,5	2,7	2,0	1,3	1,2	0,9			
Żrebięta do 1/2 roku życia	1,6	0,15	1,0	0,8	0,7	0,5			

Konie male								
Ogiery	5,4	2,5	4,0	0,8	1,5	0,9		
Klacze, wałachy	5,4	2,6	4,5	0,9	1,7	1,0		
Żrebaki powyżej 2 lat życia	4,5	2,1	4,5	0,8	1,2	0,9		
Żrebaki powyżej 1 roku życia	4,0	1,6	3,4	0,7	1,0	0,7		-
Żrebaki od 1/2 do 1 roku życia	1,7	1,4	1,4	0,6	0,8	0,5		
Żrebięta do 1/2 roku życia	1,2	0,07	0,7	0,4	0,7	0,3		
Owce								
Tryki powyżej 1 i 1/2 roku życia	1,4	6,7						
Owce powyżej 1 i 1/2 roku życia	1,2	6,9						
Jagnięta powyżej 3 i 1/2 miesiąca życia	0,4	8,3						-
Jarlaki	0,7	10,5						
Drób (obornik/pomiot kurzy)								
Kury	0,046	8,5				0,04	12,1	0,86
Kury pomiot podszuszony						0,03	10,5	0,86
Pisklęta	0,03	6,3						-
Brojlery kurze	0,05	12,7				0,03	17,0	0,86
Kaczki	0,064	6,1				0,06	8,5	0,91
Gęsi	0,036	14,5				0,04	17,0	0,91
Indyki	0,067	15,4				0,06	19,0	0,91
Gołębie	0,01	14,0						0,91
Lisy i jenoty								
Samiec						0,024	1,5	
Samica						0,022	1,6	-
Młode						0,013	1,3	
Norki i tchórze								
Samiec						0,011	1,8	
Samica						0,009	1,9	-
Młode						0,007	1,5	
Króliki								
Samiec			0,15	2,9	0,13	3,1	0,23	3,0
Samica			0,12	3,2	0,11	3,3	0,21	2,8
Młode			0,03	2,6	0,05	2,8	0,06	2,2
Kozy								
Kozy matki	1,2	8,4						-
Koźłeta do 3,5 miesiąca	0,4	9,4						

Kozłeta od 3,5 miesiąca do 1,5 roku	0,8	6,9			
Pozostałe kozy	1,0	8,0			
Inne					
Szynszyle			0,047	0,53	
Daniele	1,0	8,1			
Strusie afrykańskie	1,5	16			
Strusie Emu i Nandu	1,0	16			
Inne zwierzęta o łącznej masie 500 kg, z wyłączeniem ryb	12,0	6,0			-
Osad pofermentacyjny z biogazowni rolniczych – fermentacja „mokra”			z	2,8 ^{*)} , 3)	-

Źródło: opracowanie własne IZ PIB.

- ^{*)} – Ze względu na dużą zmienność stosowanych w biogazowniach rolniczych receptur fermentatu, podaną wartość można zastąpić rzeczywistą koncentracją azotu, wynikającą z laboratoryjnej analizy chemicznej, wykonanej w uprawnionej do tego celu jednostce.
- krowy mleczne o wydajności mlecznej 6 tys. l
  - krowy mleczne o wydajności mlecznej 6-8 tys. l
  - krowy mleczne o wydajności mlecznej powyżej 8 tys. l

- Podane objętości gnojowicy i gnojówki dotyczą poziomu 8-10 % suchej masy.
- Wartość współczynnik odliczenia koncentracji „w” stosuje się dla obliczenia rzeczywistej koncentracji azotu w jednostce nawozów naturalnych, wynikającej z udokumentowanych przez hodowcę i powszechnie uznanych praktyk żywieniowych, polegających na stosowaniu obniżonej koncentracji białka w dawce pokarmowej, środków zwiększających strawność białka, żywienia wielofazowego itp. Obliczenie właściwej koncentracji wykonuje się poprzez zastosowanie wzoru

$$k = \text{zawartość azotu} \times w$$

gdzie:

k - rzeczywista koncentracja azotu w jednostce nawozu naturalnego

zawartość azotu – odpowiednia wartość z tabeli

w - tabelaryczna wartość współczynnik odliczenia

- W przypadku biogazowni rolniczych, produkcję osadu pofermentacyjnego (z) oblicza się z dokumentacji technologicznej całej instalacji.

Załącznik nr 5

Maksymalne dawki nawożenia azotem dla upraw w plonie głównym N w kg/ha składnika działającego

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł ³⁾ (N kg/ha)
Zboża	
Pszenica ozima	200
Pszenica jara	160
Jęczmień	140
Żyto	120
Owies	120
Kukurydza na ziarno	240
Pszennyto	180
Mieszanki zbożowe	100
Mieszanki zbożowe na ziarno	140
Okopowe	
Ziemniaki wczesne	100
Ziemniaki późne	250
Buraki cukrowe	180
Buraki pastewne	200
Marchew pastewna	150
Brukiew	180
Rzepa	120
Oleiste	
Rzepak	240
Inne oleiste	160
Rzepak	200
Słonecznik	100
Gorczyca	120
Rzodkiew oleista	120
Perko	140
Strączkowe	
Groch (także wg starego nazewnictwa peluszki, grochopeluszki)	30
Bobik	30
Łubin	0
Bób	60
Wyka	20
Seradela	30
Soja	100
Lędźwian	60
Fasola	60

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł^{*)} (N kg/ha)
Fasolka szparagowa	60
Soczewica	20
Pastewne na zielonkę	
Żyto, owies na zielonkę	120
Kukurydza na zielonkę	260
Strączkowe na zielonkę	0
Mieszanki zbożowo - strączkowe	100
Łąka 1 pokos	60
Łąka 2 pokosy	120
Łąka 3 pokosy	180
Łąka 4 pokosy	240
Grunt w użytkowaniu kośno-pastwiskowym	160
Koniczyna	30
Lucerna	30
Trawy	300
Motyłkowe z trawami	100
Motyłkowate drobnonasienne	
Esparceta	30
Komonica	30
Nostrzyk	30
Pastewne	
Kapusta pastewna	120
Dynia pastewna	80
Perko	140
Inne	
Proso	140
Gryka	100
Facelia	100
Len	80
Mak	90
Tytoń	160
Sorgo w tym zasiewy mieszane z kukurydzą	200
Wieloletnie	
Trawy	250
Lucerna	0
Mieszanki różnych traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	100
Warzywa: rabarbar	200
szczaw	150

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł⁷⁾ (N kg/ha)
chrzan	200
Warzywa polowe	
Burak ćwikłowy	150
Szpinak zwyczajny	150
Kapusta	300
Kalafior	350
Brokuł	250
Brukselka	250
Jarmuż	120
Kalarepa	150
Rzepa	140
Rzodkiew	140
Rzodkiewka	100
Brukiew	150
Marchew	150
Pietruszka	150
Seler	250
Pasternak	150
Koper	120
Koper włoski	120
Pomidor	180
Papryka	200
Oberżyna	180
Ogórek	200
Dynia	150
Cukinia	180
Kabaczek	180
Arbuz	150
Melon	150
Salata	150
Cykorja	150
Endywia	120
Skorzonera	180
Salsefia	120
Cebula	200
Czosnek	120
Por	250
Szczypiorek	110
Rośliny energetyczne	80

Rodzaj uprawy	Maksymalne dawki azotu ze wszystkich źródeł^{*)} (N kg/ha)
Rośliny sadownicze	
Drzewa owocowe	60
Krzewy owocowe	80
Truskawka	50
Uprawy szkółkarskie polowe, gruntowe	
Siewki liściastych	150
Siewki iglastych	120
Krzewy liściaste	140
Krzewy iglaste	80
Róże	150
Kwiaty uprawy polowe, gruntowe	
Tulipan	200
Narcyz	200
Mieczyk	250
Hiacynt	250
Lilia	180
Irys holenderski	200
Krokus	200
Szafirek	200
Konwalia	120
Zimowit	250
Słonecznik na kwiat cięty	160
Piwonia	60
Rośliny na suche bukiety	80
Inne uprawy	170

^{*)} z nawozów mineralnych oraz organicznych, naturalnych i środków do użyźniania gleby w przeliczeniu na równoważniki nawozowe

Załącznik nr 6

**Sposób obliczania zawartości azotu działającego w nawozach naturalnych w oparciu o równoważnik
nawozowy, zależny od rodzaju nawozu naturalnego i terminu jego stosowania**

Azot działający = azot całkowity x równoważnik nawozowy

Wartość równoważnika azotowego dla nawozów naturalnych, środków do użyźniania gleby i różnych terminów ich stosowania:

Rodzaj nawozu	Wartość równoważnika nawozowego dla różnych terminów stosowania nawozów	
	jesienny	wiosenny
Obornik	0,3	0,3
Gnojowica	0,5	0,6
Gnojówka	0,5	0,8
Środki do użyźniania gleby	0,3	0,2

Załącznik nr 7
Harmonogram planowanych działań

Zakres regulacji	Lokalizacja w Programie			Początek obowiązywania	Odpowiedzialny
	Dział	Rozdział	Paragraf		
Okresy nawożenia	Dział II	Rozdział 1	12.1)	dzień wejścia w życie Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			12.2), 12.3), 12.4), 12.5), 13, 14	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Warunki przechowywania nawozów naturalnych oraz postępowanie z odciekami	Dział II	Rozdział 2	16, 25, 26	dzień wejścia w życie Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			17, 19, 23, 24	koniec obowiązywania Programu	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			18, 20, 21, 22	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Zasady nawożenia pól na terenie o dużym nachyleniu	Dział II	Rozdział 3	28, 29	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Ograniczenia nawożenia na glebach podmokłych, zalanych, zamrzniętych lub pokrytych śniegiem	Dział II	Rozdział 4	31	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Nawożenie w pobliżu cieków	Dział II	Rozdział 5	33, 34	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
Dawki i sposoby nawożenia	Dział II	Rozdział 6	36, 42, 43, 44	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN
			41	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni do 100 ha użytków rolnych na OSN
			37, 38, 39, 40	1 marzec 2013	prowadzący działalność rolniczą na OSN gospodarujący na powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych na OSN

Zakres regulacji	Lokalizacja w Programie			Początek obowiązywania	Odpowiedzialny
	Dział	Rozdział	Paragraf		
Edukacja prowadzących działalność rolniczą na OSN w zakresie dobrej praktyki rolniczej oraz prowadzenie dla nich specjalistycznego doradztwa	Dział III		45	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			46	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego/Wójt gminy lub Burmistrz/Prezydent miasta
			47	dzień wejścia w życie Programu	właściwe Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			48	dwa miesiące od dnia wejścia w życie Programu	Dyrektor RZGW/Wójt gminy lub Burmistrz/Prezydent miasta
Kontrola rolniczych źródeł zanieczyszczenia i realizacji przez prowadzących działalność rolniczą na OSN obowiązków określonych w Programie	Dział IV		49	dzień wejścia w życie Programu	Wojewódzcy Inspektorzy Ochrony Środowiska
Sposób monitorowania oraz dokumentowania realizacji programu i jego efektów	Dział V		50.1)	dzień wejścia w życie Programu	Główny Inspektor Ochrony Środowiska/ Wojewódzcy Inspektorzy Ochrony Środowiska
			50.2)	dzień wejścia w życie Programu	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza/Okręgowe Stacje Chemiczno-Rolnicze
			50.3)	dzień wejścia w życie Programu	Centrum Doradztwa Rolniczego/ Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego
			51, 52	dzień wejścia w życie Programu	KZGW